

Predmet C-507/23

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

8. kolovoza 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Augstākā tiesa (Senāts) (Latvija)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

7. kolovoza 2023.

Tužitelj u prvostupanjskom postupku i žalitelj u kasacijskom postupku:

A

Tuženik u prvostupanjskom postupku i druga stranka u kasacijskom postupku:

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

[omissis]

Latvijas Republikas Senāts (Vrhovni sud Republike Latvije)

ODLUKA [omissis]

U Rigi 7. kolovoza 2023.

Ovo je Vijeće [omissis] [sastav vijeća]

[omissis] razmotrilo pitanje upućivanja zahtjeva za prethodnu odluku Sudu Europske unije u okviru žalbe u kasacijskom postupku koju je osoba A podnijela protiv presude Administratīvā apgabaltiese (Okružni upravni sud, Latvija) od 20. svibnja 2023. u pogledu naknade nematerijalne štete u upravnom sporu pokrenutom povodom tužbe u kojoj je osoba A zahtijevala prestanak povrede i proglašenje nezakonitosti postupanja Patērētāju tiesību aizsardzības centra (Tijelo za zaštitu prava potrošača, Latvija) koje se sastojalo od uporabe i širenja tužiteljevih osobnih podataka u dijelu [audiovizualnog] narativnog djela bez njegova odobrenja te naknadu nematerijalne štete.

Okolnosti

Činjenice

1 [Latvijas Republikas] Senāts (Vrhovni sud) pokrenuo je kasacijski postupak u predmetu između tužitelja u prvostupanjskom postupku, osobe A, poznatog novinara i stručnjaka za automobilsku industriju u Latviji, i Tijela za zaštitu prava potrošača, u pogledu neovlaštene obrade tužiteljevih osobnih podataka koju je to Tijelo izvršilo širenjem video sadržaja.

Tijelo za zaštitu prava potrošača provelo je informativnu kampanju u okviru koje je na različitim internetskim stranicama objavilo video naslovljen „Pārbaudi – Pērc – Lietoto sociālais eksperiments” („Društveni eksperiment „Provjeri – Kupi – Rabljeno”). Video je snimljen kao upozorenje potrošačima o različitim znatnim rizicima s kojima se mogu suočiti prilikom kupnje rabljenog automobila. U videu se poziva potrošače da provjere identitet i ugled prodavatelja te da budu oprezni jer nepošteni trgovci mogu primjenjivati nepoštene prakse i pokušati imitirati javno poznate stručnjake kako bi time prijevarno povećali potrošačevo povjerenje u prodavatelja konkretnog vozila te ga potaknuli na kupnju tehnički neispravnog vozila ili vozila koje je neprikladno na neki drugi način. Protagonist narativnog djela imitirao je tužiteljev glas, razgovarao telefonom u njegovu prepoznatljivom stilu te nosio kapu sličnu onoj koju je tužitelj nosio u drugim emisijama. U narativnom djelu prikazuje se popis naslovljen „Uobičajene rečenice [osobe A]” te isječak iz emisije „TE!” [„OVDJE!”] u kojem se može čuti i vidjeti tužitelja.

Budući da se nije slagao s načinom na koji se koristi njegov lik u videu, usprotivio se izradi i objavi takvog narativnog djela. Taj je video ipak prikazan na različitim internetskim stranicama te je i dalje dostupan na mreži.

Tužitelj je od Tijela za zaštitu prava potrošača zahtijevao da prestane s prikazivanjem videa, da se javno ispriča zbog štete koju je nanio njegovu ugledu i da mu nadoknadi tu nematerijalnu štetu. Tijelo nije odgovorilo na taj zahtjev.

Tužitelj je podnio sudsku tužbu u kojoj je zahtijevao da se postupanje Tijela za zaštitu prava potrošača proglašeno nezakonitim, da mu se naloži da se ispriča i da mu isplati naknadu štete na ime nematerijalne štete u iznosu od 2000 eura.

2 Administratīvā rajona tiesa (Općinski upravni sud, Latvija) djelomično je prihvatila tužbu: proglasila je nezakonitim postupanje Tijela za zaštitu prava potrošača koje se sastojalo od uporabe i širenja tužiteljevih osobnih podataka bez njegova odobrenja te mu je uz obvezu plaćanja naknade štete tužitelju u iznosu od 100 eura na ime prouzročene nematerijalne štete naložila da prestane s tim postupanjem i da se javno ispriča.

Administratīvā apgabaltiesa (Okružni upravni sud) je u žalbenom postupku također djelomično prihvatila zahtjeve: proglasila je nezakonitim postupanje Tijela za zaštitu prava potrošača koje se sastojalo od uporabe i širenja tužiteljevih osobnih podataka bez njegova odobrenja te mu je uz obvezu javne isprike tužitelju na internetskim stranicama na kojima je objavilo narativno djelo naložila da prestane s uporabom i širenjem njegovih osobnih podataka u tom narativnom

djelu „Društveni eksperiment ‚Provjeri – Kupi – Rabljeno’”. Preostali su zahtjevi (koji su se odnosili na novčanu naknadu zbog nematerijalne štete) odbijeni.

[Administratīvā] apgabaltiesa (Okružni upravni sud) utvrdila je da je Tijelo za zaštitu prava potrošača nastavilo s tim postupanjem nakon stupanja na snagu Uredbe (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) te da je to postupanje protivno odredbama članka 6. stavka 1. točke (e) Uredbe. Riječ je o osobnim podacima koji se ne odnose samo na tužiteljevo puno ime, nego i na njegov lik, u svrhu čijeg se prikaza u konkretnom predmetu koristi, među ostalim, njegova slika koja je isječak iz emisije „TE!” te se izravno upućuje na njegovu profesionalnu djelatnost u automobilskoj industriji[.] Uključivanje osobnih podataka u narativno djelo, njihova objava i pohrana na način da su dostupni drugim osobama predstavljaju obradu osobnih podataka. Narativno djelo nastalo je u okviru izvršavanja zadaća tijela javne vlasti te mu je svrha bila postizanje legitimnog i društveno potrebnog cilja koji se sastojao od podizanja razine svijesti potrošača kako bi financijsku odluku o kupnji rabljenog automobila mogli donijeti na temelju točnih informacija. Međutim, navedeni se cilj mogao postići i bez uporabe tužiteljevih osobnih podataka: drukčijim načinom obraćanja javnosti, drukčijim sadržajem narativnog djela ili prikazom druge osobe u sličnom narativnom djelu.

Prilikom ocjene treba li naložiti obvezu plaćanja naknade zbog povrede tužiteljeva prava, [Administratīvā] apgabaltiesa (Okružni upravni sud) presudila je da povreda koju je počinilo Tijelo za zaštitu prava potrošača nije ozbiljna. Taj je sud uzeo u obzir da cilj uporabe tužiteljeva lika u narativnom djelu nije bio klevetati ga niti narušiti njegov ugled. Gledanjem narativnog djela objektivan i razumno pažljiv vanjski promatrač ne može steći dojam da je tužitelj prevarant ili neiskrena osoba. Tužitelju je nanesena nematerijalna šteta time što je Tijelo obradilo i objavilo njegove osobne podatke a da pritom nije uzelo u obzir njegove prigovore niti otklonilo povredu na njegov zahtjev. Tijelo je tu povredu počinilo jer je pogrešno protumačilo propise; usto, tumačenje propisa bilo je složeno. Sud je uzeo u obzir i činjenicu da bi izrada i objava narativnog djela bez odobrenja dotične osobe bila dopuštena da je to učinjeno u novinarske svrhe, da je takvo narativno djelo bilo najprikladnije za postizanje cilja o kojem je riječ i da nisu upotrijebljeni tužiteljevi osjetljivi podaci. Stoga je taj sud presudio da dostupnost narativnog djela na internetu ne dovodi sama po sebi do štete zbog klevete nanesene tužitelju.

Budući da Tijelo nije prestalo s postupanjem nakon tužiteljevih obrazloženih prigovora, [Administratīvā] apgabaltiesa (Okružni upravni sud) presudila je da ponovnom uspostavom stanja koje je prethodilo nanošenju štete, koja se predviđa člankom 14. Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likumsa (Zakon o naknadi štete koju su prouzročila nacionalna tijela), nije dovoljno otklonjena nematerijalna šteta. Stoga je taj sud Tijelu naložio obvezu da se tužitelju javno ispriča na internetskim stranicama na kojima je objavilo narativno

djelo. Budući da se u narativnom djelu tužitelja ne kleveće niti mu se narušava ugled i da nisu upotrijebljeni njegovi osjetljivi podaci, sud nije smatrao da je nužno odrediti novčanu naknadu.

3 Tužitelj je protiv presude [Administratīvā] apgabaltiese (Okružni upravni sud) podnio žalbu u kasacijskom postupku u pogledu odbijanja zahtjeva za novčanu naknadu nematerijalne štete. U žalbi se navode sljedeći razlozi za ukidanje navedene presude:

3.1 [Administratīvā] apgabaltiesa (Okružni upravni sud) počinila je pogrešku prilikom ocjene je li tužitelju nanescena šteta jer je pogrešno protumačila pojam klevete i narušavanja ugleda i jer neopravdano nije uzela u obzir nekoliko okolnosti koje je tužitelj naveo u pogledu klevete koju je pretrpio i narušavanja njegova ugleda (uključujući ponovnu objavu narativnog djela koje je takvo da se u očima gledatelja omalovažava tužitelja kao poznatog stručnjaka za automobile). Taj je sud trebao ocijeniti reakciju prosječnog gledatelja, koji u pravilu nije najpažljiviji, na narativno djelo i tužiteljev lik koji se odražava u njemu. Sud nije uzeo u obzir ni to što je narativno djelo objavljeno iako se tužitelj tomu kategorički protivio, pri čemu je iznio prigovore na sadržaj tog djela.

Budući da nije omogućio sudsku zaštitu u području klevete, sud je povrijedio članak 95. (zaštita od klevete) i članak 96. (poštovanje privatnog života) Latvijas Republikas Satversmea (Ustav Republike Latvije).

3.2 Sud je u biti tvrdio da su tužiteljeva popularnost i prikladnost njegova lika za stvaranje tog narativnog djela opravdani razlozi za zadiranje u njegovo pravo na privatnost i pravo da sam odluči o obradi vlastitih podataka.

3.3 Složenost tumačenja propisa ne može biti opravdanje za proizvoljno postupanje Tijela koje je namjerno i protivno tužiteljevoj volji koju je on izričito izrazio.

3.4 Naknada koju je sud odredio (isprika na internetskim stranicama na kojima je Tijelo za zaštitu prava potrošača objavilo narativno djelo) nije pravična. U demokratskoj pravnoj državi naknada štete ne smije se neproporcionalno smanjiti. Obveza javne isprike običan je čin osnovne uljudnosti i etičnog ponašanja. Za usporedbu, člankom 83. stavkom 5. Opće uredbe o zaštiti podataka utvrđuju se upravne novčane kazne u iznosu do 20 000 000 eura, ili u slučaju poduzetnika do 4 % ukupnog godišnjeg prometa na svjetskoj razini za prethodnu financijsku godinu.

3.5 Sud nije uzeo u obzir niti je uopće analizirao članak 82. Opće uredbe o zaštiti podataka [omissis] [upućivanje na članak 82. stavak 1. Opće uredbe o zaštiti podataka].

Pravna osnova

Primjenjivi propisi

Pravo Europske unije

4 Članak 8. stavak 1. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, članak 1. stavak 2., članak 82. te uvodne izjave 75., 85. i 146. Opće uredbe o zaštiti podataka.

Latvijsko pravo

5 Članak 92. treća rečenica Ustava Republike Latvije:

„U slučaju neopravdanog zadiranja u bilo koje pravo nekog pojedinca, on ima pravo na prikladnu naknadu štete.”

Članak 14. Zakona o naknadi štete koju su prouzročila nacionalna tijela, naslovljen „Nalaganje obveze [naknade] nematerijalne štete”:

„1. Obveza naknade nematerijalne štete nalaže se ovisno o važnosti zakonom zaštićenih prava i interesa u koje se zadiralo i ovisno o ozbiljnosti zadiranja o kojem je riječ, s obzirom na obrazloženje te činjenične i pravne razloge za postupanje nekog tijela, na ponašanje i suodgovornost žrtve, kao i na ostale relevantne okolnosti slučaja o kojem je riječ.

2. Nematerijalna šteta nadoknađuje se ponovnom uspostavom stanja koje je prethodilo nanošenju štete ili, u slučaju potpune ili djelomične nemogućnosti takve uspostave ili u slučaju neprikladnosti takvog rješenja, isprikom ili isplatom odgovarajuće naknade.

3. Ako tijelo ili sud nakon ocjene okolnosti slučaja o kojem je riječ utvrdi da zadiranje u zakonom zaštićena prava i interese pojedinca nije ozbiljno, pisana ili javna isprika može biti jedina ili dopunska naknada nematerijalne štete.

4. Iznos naknade nematerijalne štete može se odrediti na najviše 7000 eura. U slučaju nanošenja ozbiljne nematerijalne štete iznos naknade može se odrediti na najviše 10 000 eura; međutim, u slučaju ugrožavanja života ili osobito ozbiljnog ugrožavanja zdravlja, najviši iznos naknade može doseći do 30 000 eura.”

Razlozi zbog kojih postoje dvojbe u pogledu tumačenja propisa Europske unije

6 [Administratīvā] apgabaltiesa (Okružni upravni sud) presudila je da se povrijedilo tužiteljevo pravo i u tom je pogledu njezina presuda postala pravomoćna, ali tužitelj se ne slaže ni s ocjenom zadiranja u njegovo pravo i štete nanesene tim zadiranjem ni s posljedično određenom naknadom štete. Stoga u kasacijskom postupku treba provjeriti je li navedeni sud pravilno ocijenio ozbiljnost zadiranja u tužiteljevo pravo koje je počinilo Tijelo za zaštitu prava potrošača i postojanje štete nanesene tim zadiranjem te može li se smatrati da je taj sud odredio primjerenu naknadu štete.

7 Člankom 82. stavkom 1. Opće uredbe o zaštiti podataka predviđa se da svaka osoba koja je pretrpjela materijalnu ili nematerijalnu štetu zbog kršenja te uredbe ima pravo na naknadu od voditelja obrade ili izvršitelja obrade za pretrpljenu štetu.

Sud Europske unije presudio je da se, s obzirom na to da se u navedenoj Općoj uredbi o zaštiti podataka ne upućuje na pravo država članica u pogledu smisla i dosega izraza iz članka 82. te uredbe, osobito kad je riječ o pojmovima „materijalna ili nematerijalna šteta” i „naknada za pretrpljenu štetu”, ti izrazi u svrhu primjene navedene uredbe moraju smatrati autonomnim pojmovima prava Unije koje treba tumačiti ujednačeno u svim državama članicama (*presuda od 4. svibnja 2023., Österreichische Post, C-300/21, EU:C:2023:370, t. 30.*). Stoga za potrebe tumačenja tih pojmova nije primjenjivo latvijsko pravo, nego samo odredbe Uredbe kako su protumačene u sudskoj praksi Suda Europske unije.

Kao što to proizlazi iz presude [Administratīvā] apgabaltiese (Okružni upravni sud), ona je svoje zaključke o naknadi štete temeljila samo na latvijskim propisima i sudskoj praksi, što nije u skladu s odredbama članka 82. Opće uredbe o zaštiti podataka.

Osim toga, u presudi [Administratīvā] apgabaltiese (Okružni upravni sud) razmatra se nekoliko aspekata za koje je relevantno tumačenje članka 82. Opće uredbe o zaštiti podataka. Iz podataka iz upisnika Suda Europske unije proizlazi da su mu sudovi država članica već uputili nekoliko pitanja o tumačenju navedenog članka, a odgovori na njih mogli bi biti relevantni i u ovom predmetu (*predmeti C-340/21, C-667/21, C-687/21, C-741/21, C-182/22, C-456/22, C-590/22 i C-65/23*). Međutim, na ta se pitanja još nije odgovorilo, pa ovo Vijeće smatra da je Sudu Europske unije nužno uputiti zahtjev za prethodnu odluku.

8 Jedan od relevantnih aspekata u ispitivanju predmeta pred [Administratīvā] apgabaltiesom (Okružni upravni sud) bilo je pitanje treba li obvezu naknade štete zbog povrede Opće uredbe o zaštiti podataka, odnosno zbog povrede u području zaštite podataka, naložiti samu po sebi ili naprotiv također treba dokazati postojanje štete nanosene tom povredom. Sud Europske unije već je odgovorio na to pitanje.

U članku 82. stavku 1. Opće uredbe o zaštiti podataka predviđa se pravo na naknadu materijalne ili nematerijalne štete pretrpljene zbog povrede te uredbe. Kao što je to objasnio Sud Europske unije, obična *povreda* odredbi te uredbe nije dovoljna za dodjelu prava na naknadu štete, nego je potrebno dokazati postojanje štete pretrpljene zbog povrede (*točke 32. i 42. presude u predmetu Österreichische Post*).

Iz presude [Administratīvā] apgabaltiese (Okružni upravni sud) proizlazi da je taj sud u biti ocijenio nužnost naknade zbog povrede same po sebi koju je Tijelo počinilo u odnosu na Uredbu jer nije utvrdio da je tužitelju nanosena šteta zbog klevete niti da mu je ugled narušen. To nije u skladu s odredbama članka 82.

stavka 1. Uredbe. Ako je navedeni sud zaključio da tužitelj nije pretrpio nikakvu štetu kao posljedicu povrede Uredbe, trebalo je odbiti zahtjev za naknadu štete.

Međutim, prije donošenja drugih zaključaka, treba provjeriti je li navedeni sud pogriješio u svojoj ocjeni postojanja štete.

9 U tom pogledu treba pojasniti može li ipak povreda Opće uredbe o zaštiti podataka, odnosno povreda u području zaštite podataka, također istodobno sama po sebi predstavljati štetu nanесenu pojedincu.

U skladu s uvodnom izjavom 146. Opće uredbe o zaštiti podataka, voditelj obrade ili izvršitelj obrade trebao bi nadoknaditi svaku štetu koju osoba može pretrpjeti zbog obrade kojom se krši Uredba. Pojam štete trebalo bi široko tumačiti s obzirom na sudsku praksu Suda tako da se u potpunosti odražavaju ciljevi Uredbe. Ispitanici bi trebali dobiti potpunu i učinkovitu naknadu za štetu koju su pretrpjeli. Sud Europske unije također je uputio na navedenu uvodnu izjavu i pritom naglasio tumačenje pojma štete koje je u skladu s ciljevima Uredbe koji su, među ostalim, osigurati postojanu i visoku razinu zaštite pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u Uniji te osigurati postojanu i homogenu primjenu pravila za zaštitu temeljnih sloboda i prava tih osoba u vezi s obradom takvih podataka u čitavoj Uniji (*točke 46. do 48. presude u predmetu Österreichische Post*). Osim toga, za potrebe članka 82. Opće uredbe o zaštiti podataka, pojam „šteta”, uključujući pojam „nematerijalna šteta” trebaju dobiti autonomnu i ujednačenu definiciju, svojstvenu pravu Unije (*točka 44. presude u predmetu Österreichische Post*).

U članku 8. stavku 1. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, pravo na zaštitu podataka opisano je kao subjektivno autonomno pravo koje ima pojedinac, odnosno utvrđeno je da svatko ima pravo na zaštitu osobnih podataka koji se na njega ili nju odnose. U članku 1. stavku 2. Opće uredbe o zaštiti podataka također se navodi da se Uredbom štite temeljna prava i slobode pojedinaca, a posebno njihovo pravo na zaštitu osobnih podataka, odnosno, pravo na zaštitu osobnih podataka navodi se kao jedno od temeljnih prava i sloboda pojedinca.

Stoga se postavlja pitanje predstavlja li zadiranje u to subjektivno pravo samo po sebi štetu nanесenu pojedincu. Drugim riječima, ako se zadiranje u druga prava zajamčena pojedincima (poput prava na privatni život, prava na vlasništvo itd.) smatra štetom, može li se također smatrati da povreda navedenog prava na zaštitu podataka sama po sebi predstavlja, ili bi barem mogla predstavljati u određenim okolnostima, štetu nanесenu tom pojedincu?

To pak dovodi do daljnjeg pitanja odnosa koji postoji između povrede Opće uredbe o zaštiti podataka, odnosno povrede u području zaštite podataka, i povrede prava na zaštitu podataka kao subjektivnog prava. Obrada podataka postupanje je s osobnim podacima koji su načelno zaštićeni. Stoga, ako je obrada podataka nezakonita, treba pretpostaviti da se zbog te obrade podataka neopravdano zadire u subjektivno pravo pojedinca na zaštitu njegovih podataka, upravo zato što se ti podaci nisu zaštitili od nezakonite obrade.

Primjerice, u ovom predmetu moglo bi biti prikladno odvagati uzrokuje li širenje osobnih podataka u narativnom djelu informativnog sadržaja, s obzirom na to da su objavljeni unatoč izričitoj protivljenju pojedinca, samo po sebi štetu jer pretpostavlja zadiranje u pravo pojedinca na zaštitu podataka (i tako predstavlja štetu *per se*, iako nije dokazano postojanje povrede njegove privatnosti, štete zbog klevete ni narušavanja njegova ugleda).

Treba dodati da se u uvodnoj izjavi 75. Opće uredbe o zaštiti podataka navode posebne vrste štete, iz čega bi se moglo zaključiti da povredu Uredbe samu po sebi, iako ona predstavlja povredu prava pojedinca na zaštitu podataka, ne treba nužno smatrati štetom u smislu Uredbe; drugim riječima, moglo bi se zaključiti da se povreda Uredbe sama po sebi u pravilu ne smatra zadiranjem u „prava i obveze pojedinaca” iz navedene uvodne izjave ili štetom. U toj se uvodnoj izjavi navodi sljedeće: „Rizik za prava i obveze pojedinaca, različitih vjerojatnosti i ozbiljnosti, može proizaći iz obrade osobnih podataka koja bi mogla prouzročiti fizičku, materijalnu ili nematerijalnu štetu, posebno ako ta obrada može dovesti do diskriminacije, krađe identiteta ili prijevare, financijskog gubitka, štete za ugled, gubitka povjerljivosti osobnih podataka zaštićenih profesionalnom tajnom, neovlaštenog obrnutog postupka pseudonimizacije, ili bilo koje druge znatne gospodarske ili društvene štete; ili ako ispitanici mogu biti uskraćeni za svoja prava i slobode ili spriječeni u obavljanju nadzora nad svojim osobnim podacima; ako se obrađuju osobni podaci koji odaju rasno ili etničko podrijetlo, politička mišljenja, vjerska ili filozofska uvjerenja, članstvo u sindikatu i ako je riječ o obradi genetičkih podataka, podataka koji se odnose na zdravlje ili spolni život ili kaznene osude i kažnjiva djela ili povezane sigurnosne mjere; ako se procjenjuju osobni aspekti, osobito analiza ili predviđanje aspekata u vezi s učinkom na poslu, ekonomskim stanjem, zdravljem, osobnim preferencijama ili interesima, pouzdanošću ili ponašanjem, lokacijom ili kretanjem kako bi se izradili ili upotrebljavali osobni profili; ako se obrađuju osobni podaci osjetljivih pojedinaca, osobito djece; ili ako obrada uključuje veliku količinu osobnih podataka i utječe na velik broj ispitanika”. Neke od ovdje navedenih vrsta štete mogle bi se smatrati pukim povredama u području zaštite podataka, bez povrede drugih prava i sloboda (primjerice, kad se zainteresiranu osobu lišava prava na nadzor nad svojim osobnim podacima); s druge se strane čini da iz teksta navedene uvodne izjave u cjelini proizlazi da povreda u području zaštite podataka sama po sebi najčešće ne uzrokuje štetu, nego se ta povreda u određenoj mjeri kvalitativno razlikuje od štete.

U uvodnoj izjavi 85. Uredbe pojašnjava se pak sljedeće: „Ako se povreda osobnih podataka ne rješava na odgovarajući način i pravodobno, ona može prouzročiti fizičku, materijalnu ili nematerijalnu štetu pojedincima, kao što su gubitak nadzora nad osobnim podacima ili ograničavanje njihovih prava, diskriminacija, krađa identiteta ili prijevare, financijski gubici, neovlašteni obrnuti postupak pseudonimizacije, šteta za ugled, gubitak povjerljivosti osobnih podataka zaštićenih profesionalnom tajnom ili bilo koju drugu ekonomsku ili društvenu štetu za dotičnog pojedinca”. Moguće vrste štete koje se ovdje navode jesu one koje u biti same po sebi predstavljaju povredu u području zaštite podataka

(gubitak nadzora nad osobnim podacima) i one koje su povezane sa zadiranjem u druga prava i slobode (primjerice, narušavanje ugleda).

Stoga time dolaze do izražaja dvojbe u pogledu odnosa koji postoji između, s jedne strane, povrede odredbi Uredbe kao povrede u području zaštite podataka i, s druge strane, „štete” u smislu njezina članka 82. stavka 1.

10 U nastavku treba razmotriti poveznicu koja postoji između štete i naknade koja je proporcionalna toj šteti.

Sud Europske unije je u okviru tumačenja pojma štete u skladu s ciljem Uredbe presudio da se ne može prihvatiti uvjetovanje naknade nematerijalne štete određenim pragom ozbiljnosti jer bi stupnjevanje takvog praga, o kojem ovisi mogućnost ili nemogućnost dobivanja navedene naknade, moglo varirati ovisno o ocjeni sudova pred kojima se vodi postupak te bi se time mogla ugroziti dosljednost uspostavljenog sustava (*točka 49. presude u predmetu Österreichische Post*).

Kad je riječ o obvezi naknade štete koju treba naložiti, odnosno novčanoj naknadi, Sud Europske unije presudio je da je na pravnom poretku svake države članice da utvrdi kriterije koji omogućuju određivanje opsega naknade štete koju treba platiti u tom okviru, pod uvjetom poštovanja načela ekvivalentnosti i djelotvornosti (*ibidem*, t. 53. do 54.).

Također je presudio da novčanu naknadu koja se temelji na članku 82. Opće uredbe o zaštiti podataka treba smatrati „cjelovitom i djelotvornom” ako omogućuje da se u potpunosti nadoknadi šteta koja je konkretno pretrpljena zbog povrede te uredbe, a da pritom u svrhu takve potpune naknade nije potrebno naložiti plaćanje naknade štete u svrhu kažnjavanja (*ibidem*, t. 58.).

Na taj je način Sud Europske unije već općenito utvrdio okvir za određivanje naknade štete. Međutim, neka su pitanja i dalje nejasna.

11 [Administratīvā] apgabaltiesa (Okružni upravni sud) smatrala je da u ovom slučaju javna isprika tužitelju predstavlja dovoljnu naknadu nematerijalne štete. Treba dodati da se taj način naknade nematerijalne štete, osobito ako zadiranje u pravo pojedinca nije ozbiljno, izričito predviđa u latvijskom zakonodavstvu (konkretno u članku 14. stavicama 2. i 3. Zakona o naknadi štete koju su prouzročila nacionalna tijela) te se također predviđa za slučajeve u kojima nije moguć *restitutio in integrum*.

Slijedom toga, kad bi se način i opseg naknade štete odredili u skladu s latvijskim zakonodavstvom, moglo bi doći do toga, ovisno o ocjeni tuženog tijela ili suda, da se isprika smatra dovoljnom naknadom štete i u okolnostima u kojima nije moguć *restitutio in integrum*.

Budući da je pitanje postojanja i relevantnosti štete u ovom predmetu i dalje otvoreno te da odgovor na to pitanje ovisi o tumačenju pojma štete, u ovom bi

slučaju moglo biti značajno razjasniti je li nalaganje obveze isprike, kao jedine naknade štete, u skladu s odredbama članka 82. stavka 1. Opće uredbe o zaštiti podataka, tumačenog u skladu s ciljevima Uredbe i načelom pune naknade.

12 U okviru razmatranja načina i opsega naknade štete, [Administrativā] apgabaltiesa (Okružni upravni sud) uzela je u obzir, među ostalim, ciljeve i obrazloženje postupanja Tijela. Konkretno, [Administrativā] apgabaltiesa (Okružni upravni sud) uključila je među svoja razmatranja činjenice da je Tijelo izradom i objavom narativnog djela unatoč tužiteljevu protivljenju izvršavalo zadaću od javnog interesa, da je uporaba tužiteljevih osobnih podataka bila prikladna za tu svrhu i da Tijelo nije nastojalo klevetati tužitelja niti mu narušiti ugled, kao i činjenicu da je u ovom slučaju primjena propisa bila složena.

Zbog toga se postavlja pitanje mogu li se takva razmatranja koja su u biti pokazatelj stava i motivacije počinitelja povrede u području zaštite podataka uzeti u obzir prilikom nalaganja obveze naknade štete.

Kao što je to već navedeno, člankom 82. Opće uredbe o zaštiti podataka utvrđuje se načelo pune naknade. Stoga, kad bi sud utvrdio da zbog počiniteljeve motivacije treba odrediti manju naknadu štete od one koja bi u pravilu bila proporcionalna pretrpljenoj šteti, iznos navedene naknade štete više ne bi bio proporcionalan opsegu same štete. Sud Europske unije isključio je potrebu da opseg naknade štete ima svrhu kažnjavanja, upravo zato što to nije nužno kako bi se sama šteta cjelovito i djelotvorno nadoknadila (*točka 58. presude u predmetu Österreichische Post*). Postavlja se pitanje treba li iznijeti slična razmatranja u ovom predmetu, odnosno narušava li se, uzimanjem u obzir motivacije počinitelja povrede, proporcionalnost koja postoji između štete i naknade štete koja joj odgovara te odstupiti li se time od mehanizma cjelovite i djelotvorne naknade.

13 Ukratko, ovo Vijeće dvoji u pogledu tumačenja propisa prava Unije. Stoga Sudu Europske unije treba uputiti prethodna pitanja.

[omissis] [razmatranja o postupovnom pravu]

Izreka

U skladu s člankom 267. Ugovora u funkcioniranju Europske unije, [omissis] [upućivanje na nacionalna postupovna pravila], ovo Vijeće

odlučuje

uputiti Sudu Europske unije sljedeća prethodna pitanja:

1. Treba li članak 82. stavak 1. Opće uredbe o zaštiti podataka tumačiti na način da nezakonita obrada osobnih podataka kao povreda te uredbe može sama po sebi predstavljati neopravdano zadiranje u subjektivno pravo pojedinca na zaštitu podataka te štetu nanесenu tom pojedincu?

2. Treba li ģlanak 82. stavak 1. Opće uredbe o zaštiti podataka tumačiti na način da se njime dopušta da se, ako ne postoji mogućnost ponovne uspostave stanja koje je prethodilo nanošenju štete, naloži obveza isprike kao jedina naknada nematerijalne štete?
3. Treba li ģlanak 82. stavak 1. Opće uredbe o zaštiti podataka tumačiti na način da se njime dopušta da se okolnostima koje upućuju na stav i motivaciju voditelja ili izvršitelja obrade podataka (primjerice nužnost izvršavanja zadaće od javnog interesa, nepostojanje namjere da se pojedincu nanese šteta ili poteškoće u shvaćanju pravnog okvira) opravda određivanje smanjene naknade za tu štetu?

Postupak se prekida do donošenja odluke Suda Europske unije.

Protiv ove odluke nije dopušten pravni lijek.

[*omissis*]

[potpisi]

RADNI DOKUMENTI